

Oracki, Tadeusz

"20 lat pracy publicznych bibliotek powszechnych województwa olsztyńskiego 1946-1966", praca zbiorowa pod red. Jana Burakowskiego, Olsztyn 1966 : [recenzja]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 4, 667-669

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

schen), Gałkowo (Galkowen), Mościszki (Nikolaihorst), Swignajno (Schönfeld), Kadzidłowo (Kadzidlowen), Piotrowo (Peterhain), Osiniak (Fedorwalde), Iwanowo (Iwanowen), Onufrijewo [sic!] (Onufrigowen), Piaski (Piasken)². I zaraz zaznacza, że „dziś lokalizacja rodzin starowierskich uległa pewnym zmianom”, co wykazuje mapka na s. 17. Na ss. 20—21 zaś znajduje się *Wykaz miejscowości, w których zamieszkuje ludność rosyjska, mówiąca opisywaną gwarą*. Jeśli idzie o Mazury to wykaz ten i odpowiednia mapka nie pokrywają się wzajemnie:

w y k a z (s. 21)	m a p k a (s. 17)
1. Piaski	1. Piaski
2. Onufryjewo ³	2. Piaski-Onufr[yjewo]
3. Wierzba	3. Wojnowo
4. Głodowo	4. Osiniak
5. Wojnowo	5. Nowa Ukta
6. Osiniak ⁴	6. Gałkowo
7. Nowa Ukta	7. Ukta
8. Gałkowo	8. Wejsuny
9. Ukta	9. Zameczek
	10. Iwanowo
	11. Mościska ⁵

Różnice te nie są objaśnione w książce. Wymieniona na początku naszego omówienia liczba ludności rosyjskiej na Mazurach (458 osób, 101 rodzin), to suma ludności w 9 miejscowościach wymienionych w cytowanym *Wykazie*. — Natomiast jeśli chodzi o roziedlenie starowierców w Biaostockiem, to mapka (na s. 14) zgadza się z wykazem miejscowości (s. 20). Tylko że na mapce tuż pod Sejnami umieszczono nazwę *Szypliszki*, a w wykazie wykazano w powiecie sejneńskim *Szejpliszki*. W rzeczywistości Szypliszki leżą w powiecie suwalskim, daleko od Sejn. Jeśli idzie o wieś w powiecie sejneńskim, to cyt. *Wykaz miejscowości PRL* wymienia *Szejniszki*, a *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego* (t. XI, 1890 r.) — *Szejpszki*.

Zygmunt Brocki

20 lat pracy publicznych bibliotek powszechnych województwa olsztyńskiego 1946—1966. Praca zbiorowa pod red. Jana Burakowskiego, Olsztyn 1966, ss. 192. Wyd. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynie.

Nakładem Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie ukazała się książka pamiątkowa pt. 20 lat pracy publicznych bibliotek powszechnych województwa olsztyńskiego 1946—1966, która stanowi interesu-

² Wylczenie to autorka daje za pracą W. Jakubowskiego, *Z historii kolonii staroobrzędowców rosyjskich na Mazurach*, *Slavia Orientalis*, R. 7, 1958, nr 4.

³ W nazewnictwie urzędowym: *Piaski-Onufryjewo*; zob. oparty na Monitorze Polskim S. Rosponda, *Słownik nazw geograficznych Polski Zachodniej i Północnej*, Wrocław — Warszawa 1951. Wbrew temu *Spis miejscowości Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*, w 1967 r. wydany przez Wydawnictwo Komunikacji i Łączności, podaje: *Piaski Onufryjskie*.

⁴ W nazewnictwie urzędowym: *Osiniak-Piotrowo*.

⁵ W tekście autorka podaje formę *Mościszki* (zob. wyżej). W cyt. *Słowniku Rosponda i Spisie miejscowości PRL* nie figuruje żadna z tych form.

jący przyczynek źródłowy do rozwoju kultury woj. olsztyńskiego. Książka napisana przez około 20 autorów posiada wszystkie zalety i niedociągnięcia pracy zbiorowej. Komitet redakcyjny podzielił słuszenie bogaty materiał treściowy na 3 działy, w ramach których wyodrębniono dział ogólny, zawierający przede wszystkim oficjalne sprawozdania, statystyki i oceny (do s. 124 włącznie), część o charakterze pamiętnikarskim (*Ze wspomnień*, ss. 125—161), wreszcie *Materiały*, w których znalazła się interesująca *Kronika działalności bibliotek publicznych woj. olsztyńskiego w latach 1945—1965* (opracowana przez J. Burakowskiego i S. Siemaszko) oraz materiały do bibliografii bibliotek w tym okresie, opracowane przez T. Wajsbrot. Dla przyszłego historyka kultury i bibliotekarstwa obydwaj artykuły, mimo że skromne objętościowo (ss. 162—192) przedstawiać będą największą wartość, nie licząc oczywiście cennej rozprawki J. Wróblewskiego, która ukazała się wcześniej w „Komunikatach Mazursko-Warmińskich” oraz w oddzielnej odcitce w dostatecznym nakładzie, więc nie było tu potrzeby dokonywania przedruku.

Omawiana publikacja jest — zwłaszcza w swej pierwszej części — zbyt przeładowana liczbami, statystyką i oficjalną sprawozdawczością i mimo, że autorzy podkreślają, iż ich wydawnictwo „nie rości sobie praw do nazwy pracy naukowej” (s. 7), trudno usprawiedliwić pewne niedociągnięcia, a zwłaszcza niedostateczną korektę, która już na wstępie nastraja czytelnika nieufnie wobec wydawnictwa. Pamiętajmy, że autorami i wydawcami są bibliotekarze, a więc ludzie, którzy winni być szczególnie uczuleni na kulturę słowa drukowanego. Pisząc o „trudnym i bolesnym procesie narodzin środowiska zawodowego” (s. 8), redakcja tłumaczy go w sposób powierzchowny stwierdzając po prostu, że „teren województwa ubogi, pozbawiony większych miast i zakładów pracy, uczelni, obdarowany przez naturę dość przykrym klimatem, nie przyciągał wysoko kwalifikowanych kadr” (s. 8). Sprawa odpływu wysoko kwalifikowanych kadr z Olsztyńskiego jest zjawiskiem znacznie głębszym, wymagającym nawet wszechstronnego socjologicznego opracowania.

Poważnym mankamentem artykułów części I jest to, że autorzy przytaczają wiele istotnych szczegółów z pracy bibliotek powszechnych, przedstawiają ich rozwój w oderwaniu, albo w niedostatecznym powiązaniu z ogólną polityką kulturalną w kraju. Stąd wiele zagadnień, jak np. przełomowe dla kultury lata 1955—1956, nie znalazły w publikacji albo żadnego odzwierciedlenia, albo zostały potraktowane bardzo powierzchownie. Chodzi o to, że rozwój bibliotek i czytelnictwa jest uzależniony od polityki kulturalnej, ruchu wydawniczego, organizacji szkolnictwa i wielu innych spraw. Wydaje się również, że niesłuszenie pominięto bliższe informacje biograficzne o bibliotekarzach, którzy przystępowali do pracy w pierwszym okresie powojennym i przetrwali w bibliotekarstwie wiele lat. Byłoby interesujące stwierdzić, z jakim zasobem doświadczeń, wiedzy i umiejętności rozpoczęli oni swą pracę w tym wyjątkowo trudnym okresie budownictwa oświaty i kultury w Polsce Ludowej. Przynajmniej ogólne informacje biograficzne należało zamieścić na wstępie poszczególnych wspomnień bibliotekarzy, które złożyły się na wcale ciekawą część II. Zapewne nie przypadkowo na samym początku zamieszczono szczególnie interesujące wspomnienia W. Dąbrowskiej, F. Iwanowskiego, Z. Hansowej i T. Marchwickiej. Omawiana publikacja nie wyczerpuje z pewnością wszystkich zagadnień związanych z rozwojem bibliotek na tym terenie i tak jak każda książka pamiętkowa napisana zbiorowym wysiłkiem, posiada fragmenty różne pod względem wartości poznawczej. Stanowić ona będzie jednak podstawowe kompendium

w tym zakresie aż do momentu, kiedy ukaże się na ten temat w pełni naukowe, krytyczne opracowanie. Zachowa jednak nadal swe znaczenie jako publikacja o charakterze dokumentalnym, utrwalająca imponujący wysiłek ludzi, którzy w wyjątkowo trudnych warunkach tworzyli fundamenty dla rozwoju czytelnictwa i słowa drukowanego na Warmii i Mazurach. Szkoda tylko, że przynajmniej część nakładu tej publikacji nie znalazła się w sprzedaży olsztyńskiego „Domu Książki”.

Tadeusz Oracki